

DE KRACHT VAN CULTUUR IN BEEKDAELEN

UITVOERINGSPROGRAMMA
CULTUUR 2021 – 2024



BEEKDAELEN



“CULTUUR
IS DE ZUURSTOF
VAN DE SAMENLEVING,
ZONDER KUNST EN
ERFGOED VERSTIKT
ZIJ.”

RAAD VOOR CULTUUR



— 1.	INLEIDING	6
— 2.	UITVOERINGSPROGRAMMA	8
— 3.	VERBINDEN	12
— 4.	VERSTERKEN	26
— 5.	VERNIEUWEN	34
— 6.	VOORBEELDPROJECTEN	46
— 7.	COMBINATIEFUNCTIONARIS	50
— 8.	SUBSIDIES	56
— 9.	FINANCIËN	60
— 10.	TOT SLOT	64

VOORWOORD

Als portefeuillehouder voor cultuur kan ik met trots vermelden, dat we, na de door de raad vastgestelde kadernota ‘De kracht van cultuur in Beekdaelen’, nu het daaraan gekoppelde uitvoeringsprogramma 2021 – 2024 kunnen presenteren.

Ik spreek hierbij met opzet over ‘wij’. Bestuurders, ambtenaren, maar vooral ook burgers zijn nauw betrokken geweest bij de totstandkoming van deze nota. Vanuit de burgers is de ‘Begeleidingscommissie Beekdaelen’ gevormd; een brede afspiegelingen van vertegenwoordigers uit verschillende terreinen van cultuur en kunst. Deze commissie heeft een deskundige input geleverd. Voor ons als gemeente kunnen we dan ook rekenen op een breed draagvlak om ons cultuur beleid uit te voeren. Deze uitvoeringsnota biedt de mogelijkheid om de beoogde doelstellingen uit de Kadernota te vertalen naar een haalbaar cultureel leven in Beekdaelen. Een uitdaging om de 15 kernen in onze gemeente te verbinden door cultuur, want dit is wellicht de beste en meest voor de hand liggende wijze om mensen bij elkaar te brengen. En deze uitdaging gaan we met alle betrokken aan, om de omgeving te laten zien en beleven dat wij een echte gemeenschap zijn!

John Essers

Wethouder cultuur van de gemeente Beekdaelen

Voorwoord van de begeleidingscommissie gemeente Beekdaelen:

Met veel plezier hebben wij als begeleidingscommissie meegedacht over het uitvoeringsprogramma cultuur voor Beekdaelen. Als inwoners en overheid hebben we immers een gezamenlijke verantwoordelijkheid om te komen tot een zo goed mogelijk product.

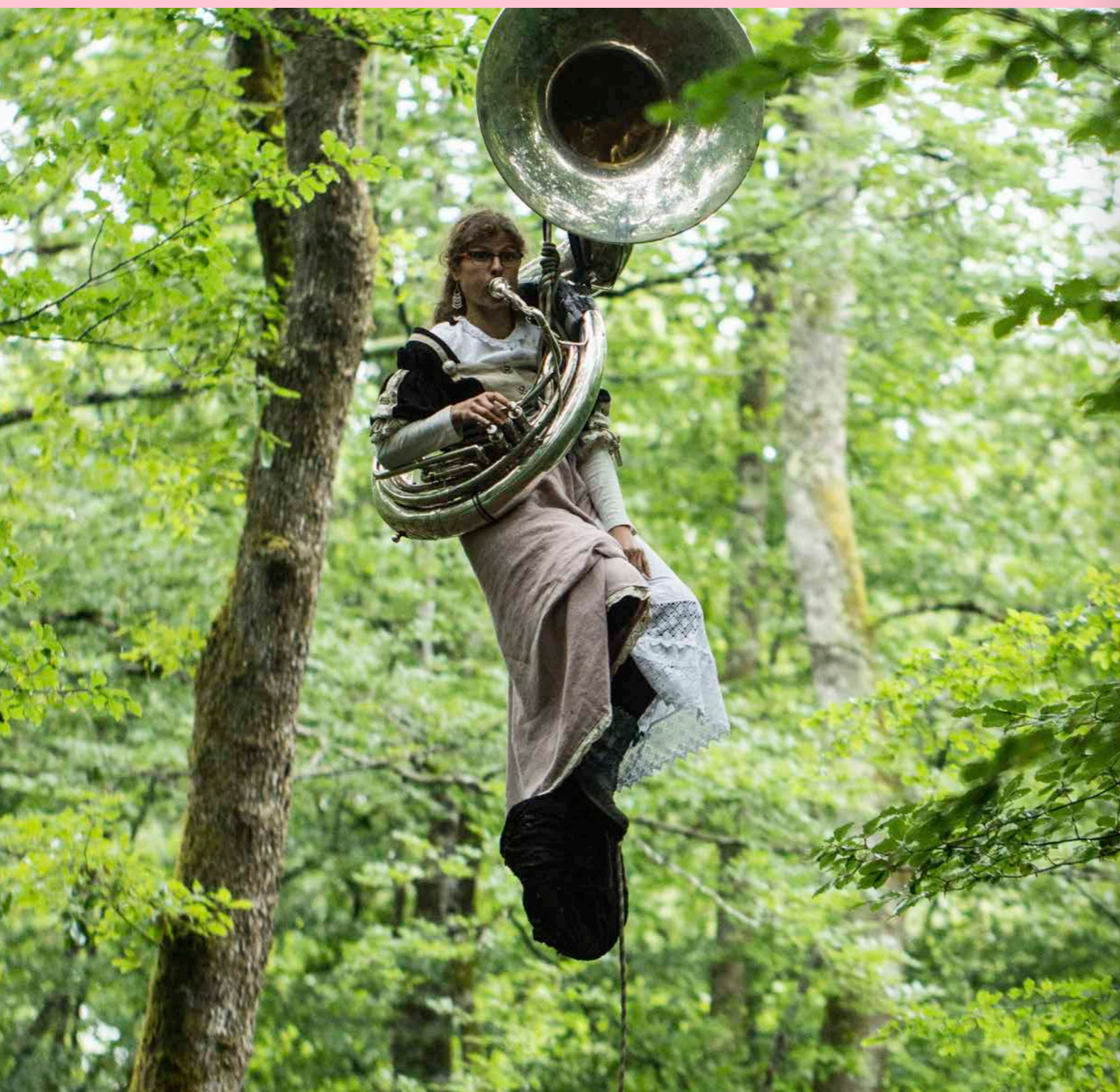
Tijdens het proces om te komen tot een uitvoeringsprogramma voelden wij ons serieus genomen en zijn de adviezen die wij hebben geleverd ter harte genomen. Dit programma raakt volgens ons als commissie dan ook de juiste snaar. Cultuur wordt vertaald naar een lokale context en ingezet om te ontmoeten en verbinden. Het vormt een wezenlijk instrument om inwoners trots te maken op deze jonge gemeente en gedeelde verhalen op een mooie creatieve wijze te vertellen, verbeelden en verklanken. Cultuurhistorie en tradities worden gekoesterd, zonder stil te blijven staan en te vernieuwen. Er zijn immers voldoende uitdagingen om aan te pakken. Het programma maakt tevens gebruik van de kracht van het verenigingsleven en biedt tegelijkertijd ruimte aan professionele makers. Van belang is in ieder geval dat inwoners in Beekdaelen centraal staan en dat het mensen van alle achtergronden aanspreekt. De wereld is immers onderdeel van het dorp en zowel jong als oud moet zich in programmering kunnen herkennen.

De ambities en projecten zoals geformuleerd in het uitvoeringsprogramma kunnen wij alleen maar onderschrijven. Er is aandacht voor cultuureducatie, bestrijding van laaggeletterdheid, het levensvatbaar houden van het verenigingsleven, het ontsluiten van gedeelde verhalen en cultuurhistorie, het stimuleren van betekenisvolle ontmoetingen en het geven van een extra impuls aan de levendigheid in Beekdaelen. Als dit op een kwalitatieve manier wordt aangepakt, kan cultuur het cement zijn en identiteitsvormen d werken voor de inwoners van Beekdaelen. Daarmee is het een onontbeerlijk instrument voor deze jonge gemeente.

Afgelopen jaar heeft laten zien hoe belangrijk cultuur kan zijn voor een samenleving. De waarde van verbondenheid, talentontwikkeling en betekenisvolle ontmoeting is immens. En hoewel dat niet uit te drukken valt in klinkende munt, is stimulering, facilitering en financiering vanuit de overheid hierin essentieel. Het mooie ambitieniveau in dit uitvoeringsprogramma kan dan ook alleen met een stevige extra financiële impuls gerealiseerd worden. We hopen dan ook van harte dat de politiek Beekdaelen geeft wat het verdient en de ambities zodoende gerealiseerd kunnen worden.

Namens de begeleidingscommissie Beekdaelen,
Sven Portz

— 1. INLEIDING



Op 15 december 2020 stelde de raad unaniem de kadernota *De kracht van cultuur (en kunst) in Beekdaelen* vast. In deze kadernota worden de ambities op cultureel gebied op hoofdlijnen omschreven. In dit uitvoeringsprogramma worden deze ambities geconcretiseerd.

Vanuit de kracht van Beekdaelen willen wij bestaande parels oppoetsen en nieuwe richtingen inslaan. Wij willen onze inwoners en onze bezoekers verrassen, verwonderen en inspireren mede door meer nadruk te leggen op de combinatie natuur en cultuur. Om dit te bereiken is een grotere zichtbaarheid van het culturele, als ook landschappelijk potentieel nodig én het maken van een kwaliteitsslag in het aanbod en samenwerking. Het nieuwe cultuurbeleid van Beekdaelen zet in op verbinding, versterking en vernieuwing. In het uitvoeringsprogramma worden deze drie kerndoelen geconcretiseerd.

Beekdaelen zet in op het versterken en vernieuwen van kwaliteit, duurzaamheid en kleinschaligheid op het gebied van kunst en cultuur; het leggen van verbindingen is hierbij de sleutel. Doel is het ontwikkelen van een creatieve en culturele infrastructuur complementair aan het stedelijk gebied. Daarnaast willen wij meer aandacht besteden aan inclusie en kansengelijkheid als het om cultuurparticipatie gaat.

— 2. UITVOERINGS- PROGRAMMA



De kadernota *De kracht van cultuur (en kunst) in Beekdaelen* is ambitieus. Niet alle ambities kunnen direct worden gerealiseerd en daarom beslaat dit uitvoeringsprogramma de (cultuurplan)periode 2021 – 2024. Het programma kan gezien worden als een dynamisch werkdocument, waarbij evaluatie-momenten worden ingebouwd om het vervolgens te updaten en aan te haken bij nieuwe en/of urgente ontwikkelingen. Wij willen ernaar toe werken dat kunst en cultuur een volwaardig onderdeel van onze samenleving worden, waarbij samenwerking vanuit de inhoud leidt tot mooie, inspirerende, verbindende, toegankelijke en vernieuwende projecten.

In gemeente Beekdaelen is, op de bibliotheek na, geen professionele cultuurorganisatie gevestigd. In gemeenten waar een professionele kunstinstelling (theater, museum, muziekschool, etc.) is gevestigd, treedt deze (meestal) op als trekker of heeft een spilfunctie als het gaat om het leggen van verbanden en realiseren van ambities. Deze instellingen hebben behalve een intermediaire ook een initiërende rol. Tevens hebben zij de mogelijkheid om gelden bij onder andere fondsen te genereren. In Beekdaelen willen wij om het gemis van een professionele kunstinstelling als trekker op te vangen, de combinatiefunctionaris cultuur een zwaardere rol geven als verbinder en initiator.

Wij beginnen met de realisatie van doelen waarvan de basis al is gelegd en met zaken die een hoge urgentie hebben zoals het beleid op het muziekonderwijs en de verduurzaming van de culturele verenigingen. Het voeren en implementeren van integraal beleid kost tijd en zal niet altijd direct zichtbaar zijn. We gaan hiermee uiteraard wel aan de slag. Het integreren van kunst en cultuur in het sociale domein (en andersom) heeft overigens wel prioriteit in het kader van de aanpak van eenzaamheid, inclusie en kansengelijkheid. De samenwerking met beleidsterreinen recreatie en toerisme is een van de terreinen waarop al een basis is gelegd, die relatief eenvoudig leidt tot een concreet project.

Regionale samenwerking is tevens een aandachtspunt. Kleinere, maar ook grotere gemeenten, staan veelal voor dezelfde uitdagingen en hebben soortgelijke ambities verwoord. Het gezamenlijk oppakken van de uitdagingen (en het delen van kennis en kunde) is een meerwaarde. Vanwege de centrale geografische ligging van Beekdaelen is het uitgangspunt de zogenaamde 360° oriëntatie. Er wordt bekeken met welke partner(s) er met betrekking tot een specifiek vraagstuk of project kan worden samengewerkt.

De raad heeft aangegeven dat het uitvoeringsprogramma voldoende aandacht dient te besteden aan beeldende kunst. Aan zowel kunst in de openbare ruimte als ook aan het ondersteunen van de makers woonachtig in Beekdaelen. Dit thema wordt uitgewerkt.

Aan de financiën wordt een aparte paragraaf gewijd. Het flexibel in te zetten budget is gering en om de ambities te kunnen verwezenlijken, is een meer omvangrijk budget noodzakelijk.

De kadernota cultuur is ingedeeld in drie kerndoelen: verbinden, versterken en vernieuwen. Per kerndoel werken wij de in dit uitvoeringsprogramma genoemde accenten concreet uit.

"VERBINDEN,
VERSTERKEN EN
VERNIEUWEN."



— 3. VERBINDEN



Gemeente Beekdaelen bestaat uit vijftien kernen. Iedere kern heeft een eigen karakter, culturele activiteiten en verenigingen, maar ook zijn ‘eigen’ uitdagingen op verschillende terreinen. Uitdagingen, die overigens in meerdere kernen voorkomen. Onze nieuwe gemeente Beekdaelen biedt de mogelijkheid om samen met elkaar uitdagingen aan te gaan en successen te vieren. Door middel van het leggen van verbindingen met en door cultuur kan Beekdaelen zich verder vormen en positioneren. Cultuur vormt de ziel van onze kernen en dus van onze gemeente. Die ziel willen wij door middel van meer inhoudelijke samenwerking en verbinding meer zichtbaar maken voor zowel onze inwoners als voor onze bezoekers.

Kunst en cultuur reflecteren onze waarden en normen en zijn een afspiegeling van maatschappelijke ontwikkelingen. Kunst en cultuur zijn daarom inzetbaar op velerlei terreinen, dwars door alle grenzen heen. Kunst en cultuur wordt aangemerkt als ‘lijm’, als cement van de samenleving. Als hierbij de inhoud leidend is, kunnen er waardevolle en interessante kruisbestuivingen ontstaan.

Cultuurbeleid staat dus niet op zichzelf. Mede vanwege de economische en maatschappelijke waarde is het belangrijk om cultuur binnen andere (beleids-)terreinen een meer prominente rol te geven. Daarom is het van belang om intern bij de gemeente te beginnen een *integraal beleid* te voeren en domeinen met elkaar te verbinden.

3.1 BELEIDSTERREINEN RECREATIE EN TOERISME

Cultuur, waaronder cultureel erfgoed, cultuurhistorie en monumenten, is cruciaal voor de aantrekkelijkheid op het gebied van recreatie en toerisme. Beekdaelen is onderdeel van de *Visie vrijetijdseconomie Zuid-Limburg 2030*. In deze visie wordt het volgende verwoord: “De groeiende vraag naar het beleven van authenticiteit, biedt interessante aanknopingspunten om de Zuid-Limburgse verhalen, tradities, cultuur en erfgoed nog beter in te zetten en te ontwikkelen voor toeristische beleving.” Op 13 april 2021 heeft de raad het plan *Destinatie marketing*

Beekdaelen, ontwikkeld in samenwerking met Visit Zuid-Limburg, unaniem vastgesteld. In dit plan wordt cultuur en de rijke geschiedenis met bijzondere en spannende verhalen met de daaraan gekoppelde tradities benoemd als een van de onderdelen van het na te streven Beekdaelense imago en profiel. Bij de kansen, om dit profiel te verwezenlijken, worden de unieke verhalen binnen de 15 kernen genoemd. Deze verhalen komen al voor een deel terug in de Beekdaelenroute; in het concept ‘meet the locals’. Zowel de Beekdaelenroute als ook de storytelling binnen ‘meet the locals’ worden uitgebreid met meer culturele high lights en thema’s. Belangrijk is ook om de focus op de eigen inwoners te leggen (recreatie); zij zijn de vertellers, maar ook de ‘ontdekkers’ van de eigen streek.

Het plan *Destinatie marketing Beekdaelen* leent zich bij uitstek tot het voeren van integraal beleid op de terreinen cultuur en recreatie & toerisme. Niet alleen beleidsmatig, maar ook concreet vertaald naar zichtbare projecten. Op de korte termijn wordt ingehaakt op de Beekdaelenroute. Deze wordt aangevuld met een volwaardige cultuurroute en een Bokkenrijdersroute. Op de lange termijn wordt gekeken op welke manier culturele activiteiten, organisaties en/of projecten betrokken kunnen worden bij het bereiken van de doelen die zijn gesteld in het Destinatie marketingplan.

Wat gaan wij doen:

- In samenwerking met verschillende partners waaronder professionele cultuurmakers en instellingen in de regio en de afdeling recreatie en toerisme een meerjarentraject ontwikkelen waarin het thema natuur en cultuur alsmede cultuurhistorische verhalen in woord en beeld centraal staan. Hierbij wordt tevens nadrukkelijk ingezet op het bereiken van de eigen inwoners bijvoorbeeld middels community art;
- Invulling geven aan een cultuurroute (met als hoofdthema natuur en cultuur) als onderdeel van de Beekdaelenroute, in samenwerking met (professionele) culturele partners, de gemeentelijke afdeling recreatie en toerisme en Visit Zuid-Limburg. Hiervoor is een bedrag van € 10.000,00 gereserveerd in de cultuurbegroting;
- In samenwerking met de Parkstad gemeenten projecten ondersteunen die verhalen uit en over de regio vertellen (zie paragraaf 5.3).

3.2 BIBLIOTHEEKBELEID

Een van de vijf taken van de bibliotheek is mensen kennis laten maken met kunst en cultuur en het stimuleren van ontmoeting en debat. Cultuur is hierbij het thema bij uitstek. Vanuit de kadernota cultuur willen wij aansluiten op het bibliotheekbeleid. In de *Visie op de bibliotheek Beekdaelen* (vastgesteld in de raad van 15 december 2020) staat omschreven dat bibliotheekvestigingen in toenemende mate plekken zijn waar activiteiten plaatsvinden en waar boeken ondersteunend zijn aan deze activiteiten. Er wordt naar gestreefd om meerdere multifunctionele plekken te laten ontstaan, waar inwoners van Beekdaelen elkaar kunnen treffen.

In de visie staat omschreven dat de drie bibliotheekorganisaties (Bibliotheek Landgraaf – Onderbanken, De Domijnen en bibliotheek Nuth) samen, vanuit het geharmoniseerde bibliotheekbeleid, een activiteitenaanbod ontwikkelen dat aansluit bij zowel het bibliotheek- als cultuurbeleid en bij de vraag van de inwoners van Beekdaelen. Daartoe investeren zij in de relatie met lokale ketenpartners die bereid zijn hun locatie beschikbaar te stellen voor uitvoering van het activiteitenaanbod. Dat betekent concreet dat vanaf 2022 een gezamenlijk activiteiten aanbod is ontwikkeld zo dicht mogelijk bij de inwoners, passend bij de vraag en plaats vindend in een groot deel van de 15 kernen. Het inhoudelijke aanbod van activiteiten is afhankelijk van lokale keuzes en van het aanbod van culturele voorzieningen in het gebied, in samenwerking met partners als een theater, muziekscholen, musea, historische verenigingen en de lokale omroep. Het aanbod kan activiteiten omvatten zoals: lezingen over kunst en cultuur; exposities; cursussen/workshops; theatervoorstellingen; filmvertoningen; concerten; open podium; kunstroutes en wandelingen.

De culturele activiteiten kunnen worden gelinkt aan urgente thema’s als laaggeletterdheid en taalachterstand door bijvoorbeeld in het taalcafé activiteiten te organiseren. De omvang (grootte) van een activiteit is niet van belang, de impact wel. Een andere mogelijkheid om een culturele activiteit te linken is de Voorleesexpress (dit is een landelijk initiatief dat ervoor zorgt dat kinderen met een dreigende taalachterstand, extra

aandacht krijgen door middel van voorlezen en taalspelletjes). Ook bij het culturele activiteitenprogramma in de bibliotheek is er speciale aandacht voor inclusie en kansengelijkheid.

Wat gaan wij doen:

- De bibliotheekorganisaties stimuleren een jaarplan te ontwikkelen, passend bij het DNA van Beekdaelen, waarin cultuur een belangrijke plek inneemt, mogelijk aanhakend bij de focuspunten laaggeletterdheid en taalachterstand;
- De bibliotheekorganisaties, het primair onderwijs en Pit Cultuurwijzer stimuleren om intensiever samen te werken om te komen tot een programma dat aansluit bij de cultuureducatie op school.

3.3 SOCIAAL DOMEIN

De link met het *sociale beleid* is voor de hand liggend, zeker als het gaat om de culturele verenigingen. Het blijkt dat niet alleen de persoonlijke artistieke ontwikkeling belangrijk is, maar ook de sociale contacten. Verenigingen hebben ook een grote betekenis in het leven van alle dag. Dit willen we versterken en we willen ook bekijken op welke wijze professionele cultuurmakers kunnen worden ingezet om de sociale cohesie te vergroten en/of te verdiepen.

Wij hechten grote waarde aan de toegankelijkheid van kunst en cultuur en iedereen zou mee moeten kunnen doen, ongeacht afkomst of inkomen. Wij willen mensen die niet of nauwelijks met cultuur in aanraking komen de kans bieden om wel deel te nemen door de drempel, welke dan ook, weg te nemen. Welzijnsinstellingen, de dorpscoördinatoren en jeugdwerkers hebben een signalerende functie in deze.

Nooit eerder stond het thema eenzaamheid zo hoog op de maatschappelijke agenda. De aanpak van eenzaamheid vraagt om bundeling van krachten. Daarom heeft Beekdaelen net als 11 andere gemeenten (Brunssum, Eijsden-Margraten, Heerlen, Vaals, Valkenburg aan de Geul, Landgraaf, Kerkrade, Gulpen-Wittern, Beek, Sittard-Geleen en Stein) in Zuid-Limburg enthousiast besloten mee te doen. Ook de Provincie Limburg en KBO Limburg doen mee bij deze regionale aanpak.

Het doel van de coalitie is het op gang brengen van een brede Zuid-Limburgse beweging tegen eenzaamheid. In Beekdaelen is de werkgroep Eenzaamheid Beekdaelen actief. Dit is een groep inwoners die de gemeente helpt bij het opstellen van een plan van aanpak tegen eenzaamheid.

Het besef dat kunst en cultuur bijdragen aan het welbevinden van mensen vindt steeds breder weerklank. Steeds meer professionals en beleidsmakers realiseren zich dat deelname aan kunst en cultuur (net als bijvoorbeeld sport) naast individuele, ook maatschappelijke waarde heeft. De inbedding van het concept positieve gezondheid, waarbij gezondheid veel breder wordt opgevat dan de afwezigheid van ziekte, heeft daaraan zeker bijgedragen. Actief bezig zijn met kunst en cultuur zorgt ervoor dat mensen zingeving ervaren en vaardigheden ontwikkelen om de uitdagingen van het leven beter aan te kunnen.

Wat gaan wij doen:

- Via de verenigingen, de bibliotheek en de werkgroep Eenzaamheid Beekdaelen de bevolking stimuleren projecten te ontwikkelen en te realiseren waarbij cultuur wordt ingezet bij de aanpak van eenzaamheid (alle leeftijden) en inclusie;
- Een beroep doen op onder meer welzijnsorganisaties, jeugdwerkers, dorpscoördinatoren, etc. om mensen die niet met cultuur in aanraking kunnen komen (maar dat wel zouden willen) te signaleren en hierop actie te ondernemen;
- Het aanvullen van de sociale kaart op de website beekdaelensociaal.nl: waar kunnen bewoners terecht voor culturele activiteiten in de gemeente en de regio (zichtbaar maken door pr campagne);
- In samenwerking met het Middengebied (in het kader van de programmaliijn *vitale samenleving*) concretiseren hoe cultuur kan worden ingezet tegen eenzaamheid, indien mogelijk uitmondend in projecten.

3.4 EVENEMENTENBELEID

De gemeente Beekdaelen wil de leefbaarheid in haar verschillende kerkdorpen graag in stand houden en hecht grote waarde aan hetgeen er leeft in deze dorpen. Het positief benaderen en ondersteunen van evenementen in de kerkdorpen, die immers een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid leveren, is een onderstreping van de waarde die de gemeente hieraan toekent. Daarnaast heeft Beekdaelen uitgesproken zich in het kader van de visie op Recreatie en Toerisme te willen profileren als gemeente die zich met name richt op het extensief gebruik van haar buitengebied en landschap. Beekdaelen wil met name een gemeente zijn voor wandel-, fiets- en paardenrecreatie. Ook koestert Beekdaelen haar cultureel verenigingsleven.

In het *evenementenbeleid* wordt een onderscheid gemaakt tussen drie soorten evenementen: de incidentele grootschalige evenementen (deze zijn die beeldbepalend, economisch van belang, hebben een bovenregionale uitstraling, en/of een reden de gemeente te bezoeken), de onderscheidende evenementen (deze zijn gericht op de eigen inwoners en de regio, leveren een positieve bijdrage aan de ambities van de gemeente op het gebied van recreatie en toerisme, cultuur, sport of economie) en de gangbare en kleine evenementen (deze bevorderen de leefbaarheid in de dorpen en wijken en hebben vooral een lokale uitstraling). Kunst en cultuur kunnen met name worden gelinkt aan de 'onderscheidende evenementen'. In veel gevallen hebben deze evenementen een economische spin-off en versterken ze de maatschappelijke samenhang binnen de gemeente. Organisatoren worden opgeroepen om ook te kijken naar de mogelijkheden binnen het evenementenbudget.

Wat gaan wij doen:

- Bekendheid geven aan het evenementenbeleid: culturele initiatiefnemers kunnen een beroep doen op dit budget;
- Evenementen en professionele makers en/of instellingen met elkaar in contact brengen met betrekking tot inhoudelijk samenwerking uitmondend in presentaties en/of voorstellingen tijdens evenementen.

3.5 ECONOMIE

Integraal beleid op het gebied van economie en cultuur wordt in een later stadium opgepakt. Kunst en cultuur kunnen helpen bij het aantrekkelijk en leefbaar maken van bijvoorbeeld leegstaande winkelgebieden. Bij dit soort projecten is de betrokkenheid en inzet van ondernemers van groot belang. Gezien de huidige situatie (Covid-19) hebben ondernemers andere prioriteiten. Op termijn gaan wij in samenwerking met Stichting Streetwise bezien op welke manier cultuur kan worden ingezet bij het opwaarderen en aantrekkelijk maken van winkelgebieden binnen onze gemeente. Hierbij bijvoorbeeld denkend aan het invullen van leegstaand vastgoed met beeldende kunst.



3.6 MONUMENTENBELEID

De gemeente is voornemens om in de komende periode een visie op de herbestemming van monumenten te ontwikkelen, omdat een deel van de monumenten niet meer in gebruik is en leeg staat. Samen met de verhalen die deze monumenten vertellen over de geschiedenis van de streek en haar bewoners heeft Beekdaelen een groot aantal aantrekkelijke 'hotspots'. Op het moment dat de visie op de herbestemming wordt ontwikkeld, wordt in samenwerking met de afdeling Ruimte bekeken op welke wijze wij integraal beleid kunnen voeren. Hierbij zal ook een link worden gelegd naar recreatie en toerisme. Dit geldt tevens voor de nog te ontwikkelen kerkervisie.

Wat gaan wij doen:

- In samenwerking met de afdeling Ruimte onderzoeken of leegstaande monumenten in aanmerking kunnen komen voor een culturele bestemming;
- In overleg met de afdeling Ruimte beleid en financiële voorwaarden formuleren (eigendom inventariseren) inzake behoud wegruizen en kapellen;
- Binnen de kerkervisie aandacht vragen voor het beleid van het bisdom inzake de herbestemming van kerken als multi-functionele culturele accommodaties in onze gemeente.

Het is belangrijk dat de (meer)waarde van cultuur binnen de verschillende gemeentelijke domeinen wordt uitgedragen. Hiervoor is bewustwording nodig en dat kan alleen door culturele projecten steeds opnieuw als inhoudelijke motor, verbinding en inspiratie in te zetten. Verbinden is echter meer dan alleen het voeren van integraal beleid binnen de gemeentelijke organisatie. Samenwerking met gemeenten in de regio om het culturele aanbod en de zichtbaarheid daarvan op een hoger plan te tillen, is tevens een belangrijk aandachtspunt.

3.7 GEMEENTELIJKE SAMENWERKING IN DE REGIO UITBREIDEN

Gemeente Beekdaelen neemt deel aan het Parkstad cultuuroverleg. Hierin zijn de gemeenten Brunssum, Beekdaelen, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld en Voerendaal vertegenwoordigd. Cultuur is een verbindende factor in deze afwisselende regio, het bevordert immers de leefbaarheid en welzijn, draagt de regionale identiteit uit én draagt eraan bij. Cultuur gaat hand in hand met zingeving en kennis- en informatieoverdracht.

Kansen worden nog niet optimaal benut. Kansen waar met gezamenlijke slagkracht aan gewerkt kan worden. Zo is het inhoudelijke cultuurproduct, zowel amateur als professioneel, vaak van een hoog niveau, maar de zichtbaarheid nog ondermaats. Er liggen kansen om de vele verhalen uit de regio te ontsluiten op creatieve wijze en (ook jong) publiek mee te nemen in de cultuurhistorie van Parkstad. Ook vormen onder andere individualisering, wijziging van vrijetijdsbesteding, vergrijzing en krimp een bedreiging voor de vele amateurkunsten en verenigingen.

Om Parkstad nog beter te positioneren als cultuurregio, het publiek nog beter te bedienen met een breed, gevarieerd en kwalitatief aanbod en de sociale participatie in de stad en het platteland een nodige impuls te geven, werken we de komende jaren aan een aantal gezamenlijke doelen. Door mogelijk een gezamenlijk fonds in te stellen, worden cultuurmakers gemotiveerd om over gemeentegrenzen heen inwoners kennis te laten maken met alle bijzondere vormen en uitingen van cultuur in onze regio. Het voorstel is om dit te formaliseren door middel van een gezamenlijk Parkstad cultuurfonds. Op het moment van schrijven van dit uitvoeringsprogramma wordt een tweede bestuurlijk overleg gepland inzake de eventuele oprichting van het Fonds.

Behalve aan het Parkstadoverleg neemt Beekdaelen ook deel aan het cultuuroverleg in het Middengebied.

Het strategische actieplan en uitvoeringsplan *Middengebied Zuid-Limburg* kent – naast drie andere – ook de ontwikkellijn Vitale samenleving. In deze ontwikkellijn wordt gesproken over Creative Highlands: het ontwikkelen van een creatieve en culturele infrastructuur

complementair aan het stedelijk gebied. Kunst, cultuur en traditie worden ingezet om op een vernieuwende manier het verhaal van het gebied te vertellen. Materieel en immaterieel erfgoed vormt een specifiek onderdeel van het Middengebied, met haar monumenten, culturele en traditionele verenigingsleven, en bijzondere verhalen in en van de leefgemeenschappen.

Het doel van de samenwerking is om een infrastructuur op te tuigen die verbindt, inspireert en kansen biedt (voor doorontwikkeling). Door het zoeken naar een vorm waarin onze pareltjes op een goede, professionele manier verbonden kunnen worden middels een omschreven ambitie waarin de gezamenlijke kernkwaliteiten centraal staan. Met een overkoepelende visie met toekomstperspectief kan samen naar middelen en draagvlak worden gezocht. Het is niet de bedoeling om direct nieuwe initiatieven te ontplooiën, maar uit te gaan van hetgeen er is en proberen het samen beter en meer zichtbaar te maken. Daarnaast moet er ook ruimte zijn en blijven om eigen gemeentelijke ambities in het beleid te verweven, de zogenaamde 'couleur locale'.

Vanwege de centrale geografische ligging van Beekdaelen is het uitgangspunt de zogenaamde 360°-oriëntatie. Er wordt bekeken met welke partner(s) er met betrekking tot een specifiek vraagstuk of project kan worden samengewerkt. Indien de mogelijkheid zich voordoet, zal Beekdaelen zich aansluiten bij andere cultuurnetwerken en/of gemeentelijke samenwerkingsverbanden.

Buiten de regio Parkstad en het Middengebied is het verstandig om specifiek aandacht te schenken aan samenwerking met de Westelijke Mijnstreek en de Euregionale partners; met Sittard-Geleen en Selfkant wordt al samengewerkt op toeristisch en recreatief gebied. Dit biedt koppelkansen op het gebied van cultuur.

Cultuur verbindt vooral vanuit de inhoud en vanuit deze inhoud kan samenwerking worden opgezocht. Het ontwikkelen en uitvoeren van culturele projecten vormt de schakel tussen bijvoorbeeld verschillende kernen, verenigingen, amateurs en professionals en culturele aanbieders onderling. Om te kunnen verbinden en werken vanuit de inhoud is kennis van het (regionale) culturele veld nodig en het 'durven' aangaan van partnership belangrijk, binnen en buiten de gemeente.

Wat gaan wij doen:

- Deelnemen aan het Parkstad cultuuroverleg;
- Deelnemen aan het Middengebied cultuuroverleg.



“CULTUUR
VERBINDT VOORAL
VANUIT DE INHOUD
EN VANUIT
DEZE INHOUD KAN
SAMENWERKING
WORDEN
OPGEZOCHT.”



— 4. VERSTERKEN



Naast het leggen van verbindingen, het samenwerken op inhoud en het zoeken naar samenhang, zetten wij ook in op versterking. Op versterking van ons potentieel, van hetgeen er is maar net dat beetje extra nodig heeft. Onze culturele ziel moet bijvoorbeeld worden overgedragen aan de jongere generatie en die ziel moet de mogelijkheid krijgen om te groeien en met de tijd mee te gaan. Dat kan alleen als we de kansen benutten die voor ons open liggen en vooruitbrengen. Met een blik gericht op de toekomst.

4.1 VERENIGINGEN

Limburg is een echte verenigingsprovincie. Het culturele amateuraanbod in Beekdaelen is groot en bestaat uit onder andere harmonieën, fanfares, schutterijen, koren, toneelverenigingen en heemkundeverenigingen. Het verenigingsleven is onmisbaar voor de leefbaarheid en saamhorigheid in dorpen en steden. Bovendien is het een bestendige plek voor kunstbeoefening. Het culturele verenigingsleven, dat steunt op vrijwilligers, heeft echter te maken met diverse uitdagingen, zoals de vergrijzing, moeite om nieuwe (bestuurs-)leden te vinden en minder inkomsten uit subsidies, contributies en sponsoring.

Samenwerking is een belangrijk thema en is van essentieel belang. Samen met anderen zijn we verantwoordelijk om onder andere het jeugdbeleid een plek te geven. Hiertoe dient samenwerking te worden gezocht met diverse doelgroepen en organisaties.

De gemeente wil verenigingen stimuleren om verder te kijken, om samen te werken of om nieuwe wegen in te slaan op artistiek gebied. De samenwerking zien wij overigens niet alleen binnen één discipline, maar vooral ook discipline overschrijdend. Met name de jongere generatie is gewend om 'te shoppen' en kan middels spannende linken en artistieke keuzes worden gestimuleerd om lid te worden. Alleen op deze manier kan het verenigingsleven en de amateurkunst blijven floreren en verduurzamen.

Het Huis voor de Kunsten Limburg begeleidt culturele verenigingen bij het vinden van een oplossing voor de uitdagingen die de huidige tijd met zich mee brengt. Culturele verenigingen kunnen bij het Huis voor

de Kunsten terecht voor advies en ondersteuning. Als provinciaal loket Verenigingsondersteuning heeft het Huis goed zicht op de uitdagingen en kansen voor culturele verenigingen. Ook heeft het Huis cursussen en coachingstrajecten om in de ondersteuningsbehoefte van verenigingen te voorzien. Kan het Huis de vraag niet zelf beantwoorden, dan wordt de vereniging in contact gebracht met externe coaches. Als regisseur Verenigingsondersteuning heeft het Huis namelijk een totaaloverzicht van de provinciale en landelijke ondersteuningsmogelijkheden voor verenigingen. Door coachingstrajecten te monitoren en stimuleren, zorgt het Huis ook dat vraag en aanbod zo optimaal mogelijk op elkaar aansluiten.

Wat gaan wij doen:

- De behoeftes en wensen van de verenigingen met betrekking tot verduurzaming inventariseren – en vanuit de bevolking: hoe wordt er tegen een verenging aangekeken of wat zijn de drempels om lid te worden? - en van daaruit een concreet plan van aanpak formuleren.

4.2 CULTUURAKKOORD

In navolging van het sportakkoord heeft de raad aangegeven te willen onderzoeken of ook een cultuurakkoord zinvol is. Voordat hierop actie wordt ondernomen, is het raadzaam om zowel de uitvoering van het sportakkoord alsook realisatie van de doelen omschreven in dit uitvoeringsprogramma cultuur te evalueren. Na deze evaluatie kan de meerwaarde en de haalbaarheid van een cultuurakkoord worden geïdentificeerd. Commitment en draagvlak vanuit het culturele en maatschappelijke veld is de belangrijkste basis voor een akkoord. Dit commitment zal tevens blijken tijdens de realisatie van de gestelde ambities.

Het Huis voor de Kunsten heeft aangegeven een cultuurakkoord te kunnen opstellen. Het blijkt dat verschillende gemeenten reeds hebben aangegeven in de toekomst wellicht van deze dienst gebruik te willen maken.

Wat gaan wij doen:

- In samenspraak met potentiële partners bezien of een cultuurakkoord zinvol is, na evaluatie van de ambities en doelen verwoord in het uitvoeringsprogramma eind 2022.

4.3 MUZIEKONDERWIJS

In de voormalige gemeenten werd het muziekonderwijs op verschillende manieren gesubsidieerd. Het jaar 2021 is een overgangsjaar in het kader van de harmonisatie van het subsidiebeleid. Drie aandachtspunten worden uitgewerkt:

1. Muziekonderwijs voor leden van een muziekvereniging (harmonieën, fanfares en schutterijen). Hiertoe zijn in ieder geval twee mogelijkheden: het direct subsidiëren van de vereniging die zelf het muziekonderwijs inkoop via een zelfgekozen aanbieder of het subsidiëren van 1 aanbieder van muziekonderwijs die vervolgens alle verenigingen bedient.
2. Individueel muziekonderwijs voor jeugd tot 18 jaar bij muziekscholen. Het individueel muziekonderwijs werd alleen in de voormalige gemeente Nuth ondersteund. Dit is per 1 januari 2021 mogelijk voor jeugd tot 18 jaar woonachtig in Beekdaelen.
3. Muziekonderwijs in het primair onderwijs krijgt meer aandacht. In de uitvoering van de Lokale Educatieve Agenda wordt met het onderwijs en andere relevante partners invulling gegeven aan het thema cultuuronderwijs, waaronder het muziekonderwijs. Primair is niet de gemeente maar het onderwijs zelf verantwoordelijk om invulling te geven aan cultuur- en muziekonderwijs.

Wat gaan wij doen:

- Onderzoeken op welke wijze muziekonderwijs voor leden van een muziekvereniging kan worden gesubsidieerd.
- Voor 2022 en verder wordt bezien of, en zo ja op welke wijze een vervolg wordt gegeven aan de ondersteuning van individueel muziekonderwijs voor jeugd tot 18 jaar. Behalve de financiële consequenties worden ook mogelijke aanbieders in kaart gebracht;
- In samenwerking met Pit cultuurwijzer, de combinatiefunctionaris en het onderwijs wordt beleid op muziekonderwijs in het primair onderwijs geformuleerd en concrete acties ontwikkeld.

4.4 CULTUURPARTICIPATIE

Cultuurparticipatie is het actief meedoen aan kunst en cultuur. Door je te uiten, maak je jezelf zichtbaar of hoorbaar voor anderen. Hoe divers de verschijningsvormen ook zijn, ze hebben één ding gemeen: mensen beleven cultuur niet passief. Ze doen, ontwikkelen en maken. Cultuur stelt ons in staat onszelf te ontplooien en mee te doen. Door verbeelding de wereld om ons heen beter te begrijpen en mede vorm te geven. Cultuur maken geeft plezier en brengt mensen samen. Het maakt de verhalen van ons allemaal zichtbaar. Cultuur prikkelt onze creativiteit. Door zelf cultuur te maken, geven mensen vorm en betekenis aan een veranderende omgeving. Meedoen aan cultuur heeft bovendien een positieve uitwerking op onze geestelijke en lichamelijke gezondheid.

Deelname aan cultuur is nog lang niet voor iedereen vanzelfsprekend. Dat is jammer, want cultuur kan ook de verbinding tussen de dorpen versterken, waaraan in de ‘nieuwe’ gemeente behoefte is. Culturaanbod sluit niet altijd aan bij de behoeften van onze inwoners of er zijn drempels om deel te nemen. Een van de manieren om de aansluiting te verbeteren en de verschillen in onze samenleving te overbruggen, is door verbinding te leggen met het *sociaal domein* (zie paragraaf 3.3.). Als gemeente willen wij dat iedereen kan participeren in culturele activiteiten en zijn of haar creatieve talenten kan ontplooien. Afkomst of culturele achtergrond mag geen obstakel zijn. Met name kwetsbare doelgroepen willen wij de kans geven om deel te nemen aan cultuur. Vanuit de Code Culturele Diversiteit en Inclusie en vanuit het (sociale) belang van integratie stimuleren wij het meer openstaan voor andere culturele invloeden. Het waarderen, respecteren en omarmen van het ‘anders’ zijn. Daarnaast is het van belang om het culturele ‘zaadje’ al vroeg te planten. Het begint bij cultuureducatie tijdens schooltijd en gaat idealiter verder buiten school. Wij willen daarom extra aandacht besteden aan het meedoen aan cultuur van de jeugd. De jeugd is immers de sleutel tot vernieuwing van het culturele landschap.

Wat gaan wij doen:

- Goede regelingen ontwikkelen die een brede toegankelijkheid (in buurt en wijk) van cultuur garanderen door bijvoorbeeld betere aansluiting te zoeken bij het armoedebeleid - dat in 2021 wordt herijkt - en aandacht voor inclusie;
- Cultuurparticipatie (cultuur breed) van jeugd stimuleren in samenwerking met verenigingen, culturele instellingen en jeugd & jongerenwerk;
- Meer bekendheid geven aan de mogelijkheden van het Jeugdcultuurfonds in samenwerking met het Huis voor de kunsten, met de ISD Kompas en het primair onderwijs (zij zijn op de hoogte van de sociaal-economische situatie van de leerlingen).

4.5 CULTUUREDUCATIE

Per 1 januari 2021 is PIT Cultuurwijzer (penvoerder Schunck Heerlen) de organisatie waar scholen terecht kunnen om cultuureducatie in het lesprogramma te integreren. Voorheen werkten verschillende scholen ook samen met Eigenwijs (penvoerder De Domijnen Sittard).

In het kader van de harmonisatie van beleid en de voorwaarden met betrekking tot de provinciale financiering van Cultuureducatie met Kwaliteit, is ervoor gekozen om met 1 aanbieder te werken en in dit geval is dat PIT Cultuurwijzer.

Pit Cultuurwijzer geeft in Parkstad invulling aan de landelijke regeling Cultuureducatie met Kwaliteit. Dat betekent dat PIT haar diensten als adviseur en intermediair gratis aan de scholen aanbiedt. Het doel van het programma Cultuureducatie met Kwaliteit is om kinderen te laten profiteren van goed cultuuronderwijs. Het is om kinderen te laten onderzoeken, aanschouwen en vooral om deel te nemen en bij te dragen. Pit Cultuurwijzer wil samen met scholen de wereld van kinderen groter maken en hun verbeelding prikkelen. Pit helpt scholen bij het integreren van het thema cultuur in het onderwijsprogramma door – als de school daar om vraagt - samen een visie te ontwikkelen.

PIT voert zelf geen projecten uit, maar neemt de taak als intermediair op zich. PIT verbindt scholen direct met aanbieders van educatieve projecten. Daarbij worden alle culturele instellingen en culturele verenigingen in Parkstad betrokken. De scholen gaan vervolgens zelf met de aanbieder om tafel om een programma in te kopen of verder te ontwikkelen. Met betrekking tot de culturele aanbieders gaan PIT en de combinatiefunctionaris cultuur, die verbonden is aan Explore, intensief samenwerken. Op deze manier wordt het netwerk verbreed en de keuze (nog) groter. Bovendien kan door samenwerking het in- en buitenschoolse culturele programma goed op elkaar worden afgestemd.

Als gemeente onderschrijven wij het belang van cultuureducatie. Het uitdagen van kinderen in hun creatieve en onderzoekende houding draagt bij aan de positieve ontwikkeling van de regio, want kansenongelijkheid en exclusie zijn de realiteit van de dag. Cultuureducatie kan dan ook als katalysator dienen om de gewenste ontwikkeling op het gebied van kansengelijkheid en inclusie op gang te krijgen. Wij stimuleren alle scholen in Beekdaelen om mee te doen aan het programma Cultuureducatie met Kwaliteit door aandacht aan cultuureducatie te besteden in de Lokaal Educatieve Agenda.

Wat gaan wij doen:

- In overleg met de scholen cultuureducatie een plek geven in de Lokaal educatieve agenda;
- In overleg met Pit cultuurwijzer scholen stimuleren tot deelname aan CMK3;
- In samenwerking met Pit cultuurwijzer en de combinatiefunctionaris een betere afstemming mogelijk maken tussen binnen- en buitenschoolse culturele activiteiten.

“AFKOMST
OF CULTURELE
ACHTERGROND
MAG GEEN OBSTAKEL
VORMEN BIJ CULTUUR-
PARTICIPATIE.”



— 5. VERNIEUWEN



Verbinden en versterken betekent ook vernieuwen, waaronder bijvoorbeeld het aangaan van nieuwe (en niet meteen voor de hand liggende) samenwerkingsverbanden, het aanspreken van nieuwe doelgroepen, professionalisering, artistieke vernieuwing en een gevarieerder (professioneel) cultuuraanbod. Vernieuwen betekent ook groeien, betekent experimenteren; het boeken van successen en het maken van ‘fouten’. Vernieuwing ontstaat niet van vandaag op morgen, maar kost tijd en gaat gepaard met een andere mindset. Veranderingen zijn vaak niet gemakkelijk en behoeven stimulans en begeleiding. Wij gaan bekijken op welke gebieden kan worden vernieuwd en op welke manier.

5.1 DENKTANK CULTUUR

Het uitvoeringsprogramma cultuur beslaat een periode van vier jaar (2021 – 2024) en is een dynamisch document. Het programma kan jaarlijks worden bijgesteld aan de hand van evaluaties, ervaringen en nieuwe ontwikkelingen in het culturele of maatschappelijke veld. Een objectieve blik van professionele cultuurmakers, maar ook van deelnemers in het culturele veld – de ervaringsdeskundige – levert belangrijke informatie op voor het aanvullen of bijstellen van het uitvoeringsprogramma. Vanuit deze gedachte wordt een Denktank cultuur geformeerd.

Het college stelt een Denktank cultuur in zoals bedoeld in de Gemeentewet art. 84. Deze Denktank heeft als taak het college te voorzien van gevraagd en ongevraagd advies inzake het te voeren cultuurbeleid en het monitoren van het uitvoeringsprogramma cultuur. De Denktank kan tevens om inhoudelijk advies worden gevraagd inzake subsidieaanvragen kunst en cultuur.

De Denktank bestaat uit (onafhankelijke) cultuur professionals en cultuurbeoefenaars in de gemeente Beekdaelen. De cultuurprofessionals zijn inhoudsdeskundig op een specifiek cultureel vlak (waaronder beeldende kunst) en hebben niet per definitie een band met Beekdaelen, maar kunnen de Beekdaelense dynamiek een goede plek geven. Met betrekking tot de cultuurbeoefenaars is geografische spreiding binnen de gemeente, verschillende leeftijdsgroepen (dus ook jeugd) en variatie in culturele disciplines van belang.

Een deskundige afvaardiging van de Denktank cultuur - de subgroep beeldende kunst - buigt zich tevens over vraagstukken met betrekking tot kunst in de openbare ruimte en tentoonstellingen in het gemeentehuis. De subgroep wordt aangevuld met een werkgroep bestaande uit vrijwilligers afkomstig uit de gemeente Beekdaelen. Deze werkgroep houdt zich bezig met het behoud en beheer van de kunst in de openbare ruimte en verleent hand en span diensten met betrekking tot de realisatie van tentoonstellingen in het gemeentehuis. De werkgroep komt voort uit het in de voormalige gemeente Nuth actief zijnde Lokaal overleg kunst en cultuur (LOKC). Met de komst van de kadernota cultuur en de geformuleerde ambities wordt het LOKC omgevormd en vernieuwd.

Wat gaan wij doen:

- **Werven van leden en het instellen van een Denktank cultuur zoals bedoeld in de Gemeentewet art. 84.**

5.2 BEELDENDE KUNST, VORMGEVING EN ARCHITECTUUR

5.2.a Beeldende kunst in de openbare ruimte: aankopen en opdrachten

Beeldende kunst in de openbare ruimte behoort tot de meest laagdrempelige en toegankelijke cultuuruitingen. Kunstwerken en kunstprojecten in de openbare ruimte gaan een directe relatie aan met de omgeving en met het publiek. Kunst in de openbare ruimte is onafscheidelijk verbonden met de verantwoordelijkheid die de gemeente heeft voor de openbare ruimte. De openbare ruimte is van iedereen en moet een ontmoetingsplek zijn die niet alleen een gevoel van veiligheid geeft, maar er ook voor zorgt dat bewoners en bezoekers er graag verblijven en elkaar kunnen ontmoeten. Kunst kan daar een belangrijke bijdrage aan leveren.

Kunst in het publieke domein heeft een verandering doorgemaakt van het traditionele 'beeld op de sokkel' tot multidisciplinaire kunstprojecten die inspelen op sociaal-maatschappelijke, economische of stedenbouwkundige aspecten. Dat betekent onder andere dat de totstandkoming van kunstprojecten steeds meer afdelingen raakt binnen

de gemeente. Daarbij is het van essentieel belang dat een kunstproject kan rekenen op een breed draagvlak, binnen en buiten de gemeentelijke organisatie.

Het nadenken over en realiseren van kunstprojecten in de openbare ruimte kan niet zonder de kennis van inwoners en andere betrokken partijen in de wijk/gemeente. De expertise en denkkraft van kunstenaars koppelt de gemeente aan de kennis en ideeën die bewoners zelf hebben over hun leefomgeving. Gemeente Beekdaelen geeft, in het kader van zelfsturing, steeds meer ruimte aan eigen initiatieven van bewoners(groepen) en werkt op diverse manieren samen met bewoners op het gebied

5.2.b Murals

In navolging van andere gemeenten (in de regio) heeft ook Beekdaelen de afgelopen jaren drie murals aangekocht. Vanuit de afdeling ruimte zijn deze opdrachten uitgezet. De murals dienen in eerste instantie een gevoel van veiligheid en gaan vandalisme tegen. Echter murals zijn ook een esthetische en verhalende toevoeging zoals de paddentrek en schutterstraditie in Onderbanken. Met twee unieke muurschilderingen op de viaducten onder de N274 (Merkelbekerstraat, Schinveld) en N276 (Haagdoornweg, Merkelbeek), is dit (regionale) culturele erfgoed op een bijzondere manier in beeld gebracht.

Het viaduct met de schildering van de schutterstraditie ligt aan de nieuwe Beekdaelen-route. Hiermee wordt dan ook meteen de link gelegd met recreatie en toerisme.

Murals behoren tot de kunst in de openbare ruimte en hierop dient inhoudelijk, artistiek, beleid gevoerd te worden.

Wat gaan wij doen:

- **Onderzoeken of een Fonds voor kunst in de openbare ruimte kan worden ingesteld (met het daarbij behorende artistiek inhoudelijke beleid) en op welke wijze het budget kan worden samengesteld. Hierbij denkend aan een % regeling, maar ook aan een bijdrage van bijvoorbeeld projectontwikkelaars en woningbouwverenigingen;**

- Met de afdeling ruimte worden (artistiek) inhoudelijke afspraken gemaakt aangaande het aankopen van murals. De geselecteerde kunstenaar en afbeelding (idealiter inhakend op het thema natuur en cultuur) dienen passend te zijn bij de culturele ambities en imago dat Beekdaelen wil uitdragen.

5.2.c Kunst in de openbare ruimte: behoud en beheer

Kunst in de openbare ruimte vormt een belangrijk deel van ons cultureel erfgoed. Denk daarbij aan bouwbeeldhouwwerken, vrijstaande sculpturen, omgevingskunst, herdenkingsmonumenten, Land Art, installaties en monumentale kunst in onze directe woon- en leefomgeving. Deze toegankelijke en vaak laagdrempelige kunst is kwetsbaar. Allerlei factoren hebben invloed op deze objecten en kunnen ongewenste veranderingen en schade veroorzaken.

Bij gemeente Beekdaelen gaat het zowel om kunst in de openbare ruimte buiten als binnen de gebouwen. Bij het onderhouden, beheren en managen van een collectie kunstwerken komt veel kijken. In sommige gevallen is sprake van een organisch gegroeide situatie waarbij ad hoc en op basis van persoonlijke inzichten van (wisselende) medewerkers gehandeld wordt. Om problemen te voorkomen en risico's te beperken heeft een duurzame, planmatige en stapsgewijze aanpak de voorkeur. Belangrijk is een complete inventarisatie en documentatie (collectieplan: dit is een document dat inzicht geeft in de samenstelling en betekenis van de collectie, het collectiebeleid en de uitvoering van dat beleid) van het kunstbezit. Een nulmeting (wat is de toestand van de collectie uitgevoerd door een restaurator en neergeschreven in een conditierapport) is een volgende stap. Vanuit hier kan een onderhouds- of restauratieplan worden geformuleerd, met een prioritering (bijvoorbeeld naar aanleiding van de financiële- of emotionele waarde van het werk). Een onderhoudsplan bevat een planning voor onderhoud aan de hele collectie, maar ook per kunstwerk. Dit is gebaseerd op het tijdens het monitoren opgestelde conditierapport. Een collectie dient minimaal jaarlijks te worden gemonitord. Een gemeente wordt geacht als goed 'huisvader' voor het kunstbezit te zorgen en hierbij behoort uiteraard beheer en onderhoud. Hiertoe dient structureel een (onderhouds)budget beschikbaar te zijn.

Wat gaan wij doen:

- Inventarisatie maken van kunst in de openbare ruimte (binnen en buiten);
- Een nul-meting van de staat van onderhoud en opstellen van een restauratie- en onderhoudsplan;
- Collectieplan: beleid op behoud en beheer, kosten onderhoud, verzekering, beveiliging, herplaatsing, afstoting, schenking en aankoop, ook inzake 'burgerinitiatief kunst in de openbare ruimte'.

5.2.d Tentoonstellingen in de gemeentehuizen

In verschillende gemeentehuizen vonden tentoonstellingen plaats met werk van (amateur en professionele) kunstenaars woonachtig in de gemeente. De tentoonstellingen werden georganiseerd door de te exposeren kunstenaar(s) in samenwerking met vrijwilligers. Gemeente Beekdaelen is voornemens om in het gemeentehuizen van Nuth en Schinnen opnieuw de mogelijkheid tot het presenteren van kunst te creëren (zodra corona het toelaat), in de gemeentehuizen van Nuth en Schinnen. Door een presentatieplek te bieden, geeft de gemeente de kans aan de makers in (of met een band met) Beekdaelen het werk te laten zien en wellicht te verkopen. De gemeente ondersteunt hiermee de makerspraktijk en stimuleert talentontwikkeling.

Door kunst te integreren in een organisatie of in een gebouw worden bezoekers en medewerkers onbewust geconfronteerd met kunst. De aanwezigheid van kunst brengt een 'menselijke touch' in de vaak zakelijke organisatie of bedrijfscultuur. Ook heeft het presenteren van kunst een positief effect op het imago: het verhoogt de representativiteit, het laat een sociaal maatschappelijke betrokkenheid zien en kunst vormt een goede aanleiding voor een discussie of gesprek met een collega of externe. Kunst biedt de tools om anders naar zaken te kijken: een kritische blik op jezelf, je werk, je omgeving en de wereld.

Een grote ontvangsthallen bijvoorbeeld leent zich goed voor het presenteren van kunsttentoonstellingen. Belangrijks is dat deze ruimte ook geschikt is (of wordt gemaakt) voor het presenteren van beeldende kunst. Kunst in het entreegebied zorgt voor een andere, inspirerende uitstraling en is een blikvanger. *Kwaliteit* is dan ook een vereiste: in de te presenteren kunst,



“CULTUUR
VORMT DE
ZIEL VAN
ONZE
KERNEN.”

in de presentatie zelf en het eventuele educatieve materiaal. De te presenteren kunst of kunstenaar (amateur of professional) heeft bij voorkeur een relatie met gemeente Beekdaelen. De kunstenaar is geboren, woont of werkt in Beekdaelen.

Het thema natuur en cultuur zou als inspiratie kunnen dienen. Op deze manier is er altijd een link met de gemeente en haar inwoners. Een tentoonstelling kan 8 tot 12 weken duren. Idealiter zouden er meerdere tentoonstellingen per jaar plaatsvinden. De tentoonstellingen worden, om de kwaliteit van de presentatie te waarborgen, bij voorkeur door een professionele tentoonstellingsmaker ontwikkeld en gecoördineerd. In de uitvoering en realisatie helpen eventueel vrijwilligers.

Naast tentoonstellingen beeldende kunst kunnen er tevens cultuurhistorische tentoonstellingen worden geprogrammeerd, gerelateerd aan verenigingen in Beekdaelen. Ook hierbij geldt een kwalitatieve insteek aangaande het tentoonstellingsconcept, de presentatie en educatie.

Wat gaan wij doen:

- **Beleid op in-huis tentoonstellingen formuleren, inclusief beschikbaar budget;**
- **Onderzoeken of het mogelijk is om beeldende kunst ook op andere plekken te presenteren dan in het gemeentehuis (leegstaand vastgoed, bibliotheek).**

5.3 CULTUUR HISTORIE

Beekdaelen gaat zich sterker profileren als bijzondere *cultuurhistorische gemeente*. Er zijn ontelbaar veel verhalen te vertellen over de geschiedenis van de streek. Er is een bijzonder groot aanbod aan (rijks) monumenten met eigen architectuurhistorische verhalen. Er zijn wegkruizen en kapellen en er is het landschap zelf. De gemeente wil al deze cultuurhistorie meer zichtbaar en toegankelijk maken. Cultuur en natuur als thema.

Met betrekking tot de monumenten - zoals kastelen en hoeves - gaat het vooral om de zichtbaarheid en bekendheid. Samen met de verhalen die deze monumenten vertellen over de geschiedenis van de streek en haar bewoners heeft Beekdaelen een groot aantal aantrekkelijke 'hotspots'.

Wat gaan wij doen:

- **Cultuurhistorie een belangrijk onderdeel maken van de nog te ontwikkelen Beekdaelen cultuurroute;**
- **Cultuurhistorische verhalen en het historische landschap als thema benoemen in gemeentelijke / regionale samenwerkingsverbanden als het Parkstadoverleg en het Middengebied.**

5.4 IMMATERIEEL ERFGOED EN STREEKTAAL

Immaterieel cultureel erfgoed omvat de praktijken, representaties, uitdrukkingen, kennis en vaardigheden die gemeenschappen erkennen als onderdeel van hun cultureel erfgoed. Het belang ervan wordt op wereldschaal (Unesco) en op het niveau van de nationale en gewestelijke overheid erkend. Daarnaast zijn er veel particuliere erfgoedverenigingen of heemkringen meestal op regionale en lokale schaal, die zich inzetten voor immaterieel erfgoed. Het zijn de cultuuruitingen die de gemeenschap een gevoel van identiteit en continuïteit geven. Immaterieel erfgoed is de schakel tussen heden, verleden en toekomst. Het is cultuur van nu, geeft een gevoel van verbondenheid met vorige generaties en is tegelijkertijd ook toekomstgericht omdat mensen het willen doorgeven aan volgende generaties.

Anders dan materieel erfgoed (gebouwen, objecten, documenten en monumenten) is immaterieel erfgoed een levende en dynamische vorm van erfgoed, die zich aanpast aan en mee verandert met de tijd. Het verbindt de gemeenschap die het beoefent en zich er mee identificeert. Immaterieel erfgoed vormt het hart van die groep mensen, die het vaak met passie en op vrijwillige basis beoefenen.

De Limburgse taal is het meest unieke en karakteristieke onderdeel van het immateriële erfgoed van onze provincie. Het Limburgs is verbonden met de Limburgse volkscultuur. De taal zorgt ervoor dat tradities worden vastgelegd en op deze manier aan de volgende generatie kunnen worden

doorgegeven. Limburg bezit met de tweetaligheid van zijn inwoners een belangrijk culturele, sociale en economische kracht. De taal vormt een verbindende factor bij het versterken van het gemeenschapsgevoel. De Limburgse taal is een belangrijk element van de identiteit van de mensen die in Limburg wonen en leven. In een wereld die steeds globaler wordt, is het hebben van een eigen taal en cultuur een manier waarop men zich kan onderscheiden van de rest van de wereld. Het is belangrijk dat mensen zich betrokken voelen bij de samenleving waarvan zij deel uit maken. Die betrokkenheid is te zien op provinciaal, maar ook lokaal niveau. Gedreven vrijwilligers zorgen ervoor dat er jaarlijks talloze initiatieven op dialectgebied worden uitgevoerd.

In 2019 is het Limburgs dialect een officiële door het Rijk erkende regionale taal geworden. Het Rijk en de provincie Limburg hebben in een convenant afgesproken samen te werken voor het behoud, om het gebruik te bevorderen en de positie van het Limburgs te stimuleren.

De Provincie heeft in haar streektaal beleid de volgende speerpunten benoemd:

- De vergroting van de zichtbaarheid van en de waardering voor de Limburgse regionale taal;
- De stimulering van de aandacht voor tweetaligheid in het onderwijs, en dan met name in verband met de verhouding Nederlands-Limburgs;
- De versterking van de taalinfrastructuur met als doel het verstevigen van de positie van het Limburgs met al zijn dialecten.

Deze drie aandachtspunten leiden tot taalpromotie, taaloverdracht door het onderwijs te betrekken bij taalrevitalisering, en het uitbouwen van de taalinfrastructuur naar een digitale poot.

Wat gaan wij doen:

- Aansluiting zoeken op het provinciale beleid in overleg met de streektaalfunctionaris, Veldeke kring Heerlen/Sittard-Geleen, de cultuurhistorische verenigingen en mogelijk de bibliotheek;
- Met verschillende Movare en Kindante scholen - vanuit de gemeentelijke sectie onderwijs - onderzoeken of een project 'meertaligheid' tot de mogelijkheden behoort (binnen het thema wereldoriëntatie).

5.5 NIEUW CULTUREEL AANBOD IN GEMEENTE BEEKDAELEN

In de kadernota staat omschreven dat wij het culturele aanbod in gemeente Beekdaelen willen vernieuwen. Dat wij onze bevolking met een breed scala aan cultuuruitingen op een laagdrempelige manier willen laten kennis maken. Dat kan door bijvoorbeeld verenigingen en (professionele) culturele ondernemers en te stimuleren samenwerking met professionele culturele instellingen aan te gaan, maar ook door het beschikbaar stellen van bijzondere locaties aan culturele initiatieven of door culturele activiteiten te integreren in bestaande evenementen, door cross overs. Het vernieuwen van het aanbod vergt tijd, geld, samenwerkingspartners en de verkenning van mogelijkheden. Mogelijkheden zijn er zeker, maar het bij elkaar brengen van de juiste personen of initiatieven kost tijd. Het is belangrijk om de bevolking van Beekdaelen op een laagdrempelige manier in aanraking te laten komen met nieuw aanbod en vervolgens te evalueren of hiervoor animo is.

Vanuit het Parkstadoverleg cultuur wordt een eerste stap gezet met het Parkstad cultuurfonds om het culturele aanbod in de Parkstad gemeenten te vernieuwen. Gemeente Beekdaelen wil echter meer doen omdat er enorm veel potentieel is. Onze gemeente is een plek bij uitstek waar cultuurmakers in de buitenlucht, inspeland op het thema natuur en cultuur, maar ook op de cultuurhistorie, voorstellingen of projecten kunnen realiseren. Vaak in samenwerking met het verenigingsleven. Die mogelijkheden moeten meer bekendheid krijgen bij zowel professionele culturele instellingen als amateurkunst beoefenaars.

De meerwaarde van een nieuw of vernieuwend cultureel aanbod is groot. Het inspireert verenigingen en cultuurmakers, het inspireert en verrast bezoekers, het laat de inwoners op een laagdrempelige (naast de deur) manier kennis maken met andere vormen van cultuur, het trekt mensen van buiten de regio en het laat zien hoe gevarieerd Beekdaelen is.

Wat gaan wij doen:

- In overleg met professionele culturele partners (in de regio) nieuw aanbod naar Beekdaelen halen c.q. nieuw aanbod stimuleren met als thema natuur en cultuur;
- Via het online burgerpanel Tipbeekdaelen (initiatief van onderzoeksbureau Toponderzoek) een onderzoeksvraag uitzetten met betrekking tot de ervaringen en behoeften van de inwoners.

— 6. VOORBEELDPROJECTEN

De gemeente wil vooral de rol als facilitator op zich nemen. Om de ambities te verduidelijken, zijn wij echter voornemens om voorlopig een (beperkte) rol als initiator op ons te nemen. In samenwerking met verschillende uitvoerende partijen willen wij voorbeeldprojecten realiseren, als het past binnen de beschikbare middelen voor cultuur.

De gemeente formuleert opdrachten waarop verschillende partijen middels een tenderregeling kunnen intekenen voor de uitvoering. De financiële bijdrage van de gemeente zal, in een aantal gevallen, niet voldoende zijn en in dat geval kan de subsidie worden ingezet als cofinanciering bij het aanvragen van fondsen.

Mogelijke onderwerpen kunnen zijn:

- Cultuur als onderdeel van het ‘*Na corona Vrijheidsfestival*’; denk hierbij aan cross-over projecten.
- Het verfraaien van de leefomgeving en vergroten van de leefbaarheid door, bijvoorbeeld het voorzien van elektriciteitshuisjes van schilderijen in samenwerking met de bewoners gecoördineerd vanuit een professioneel kunstinitiatief of instelling.
- *Theaterwandeling* of voorstelling waarbij het landschap centraal staat en de relatie tussen cultuur en natuur wordt verbeeld. Bij dit project werkt een professionele maker of instelling samen met een of meerdere amateurgezelschappen.
- Een kunstproject (beeldende kunst) in het openbaar gebied waarin het thema natuur en cultuur centraal staat.
- *Kunst (lees toneel, zang, dans, beeldende kunst, textiel, poëzie, etc.) en ouderen*. De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) concludeerde eind 2019: het actief of passief beleven van kunst bevordert de gezondheid en het algehele welbevinden. De WHO roept beleidsmakers op meer te investeren in culturele activiteiten in de gezondheidszorg. Uit de onderzoeken blijkt dat de kunsten op verschillende manieren effect kunnen hebben op zowel de geestelijke als de lichamelijke gezondheid. Zowel culturele initiatiefnemers alsook welzijnsorganisaties of de bibliotheek kunnen de rol van als ontwikkelaar, coördinator en uitvoerder vervullen. Dit in samenwerking met ‘makers’ (kunstenaars, schrijvers, musici, dansers, etc.)
- Een activiteitendag door het *Jeugd cultuurfonds* laten organiseren om de Beekdaelense jeugd (denk hierbij ook aan inclusie en kansengelijkheid) kennis te laten maken met de diversiteit van culturele activiteiten.

Wat gaan wij doen:

- Bij voldoende financiële middelen een tenderregeling uitwerken.

“VERNIEUWEN
BETEKENT GROEIEN
EN EXPERIMENTEN,
SUCCESEN VIEREN,
MAAR OOK FOUTEN
MOGEN MAKEN.”



— 7. COMBINATIE- FUNCTIONARIS



Het culturele veld in Beekdaelen heeft behoefte aan een verbinder en inhoudelijk cultuurprofessional. Relatief weinig verenigingen werken (op inhoudelijk gebied) samen of zoeken een samenwerking op met professionele culturele instellingen in de regio. Om het culturele veld een extra impuls te geven, maar ook om nieuw aanbod te ontwikkelen en naar de gemeente te halen is er een trekker en intermediair nodig. Derhalve gaat bij de verwezenlijking van het uitvoeringsprogramma de combinatiefunctionaris cultuur een grote rol krijgen.

In gemeente Beekdaelen is 0.5 fte beschikbaar voor een combinatiefunctionaris cultuur (op een totaal van 6.56 fte, de overige 6,06 fte zijn ingezet op sport). De functie is ondergebracht bij Explore. Tot nu toe is het werkgebied van de combinatiefunctionaris beperkt geweest tot de voormalige gemeente Schinnen, maar wordt uitgebreid over de volledige gemeente Beekdaelen. De combinatiefunctionaris of cultuurcoach stimuleert deelname aan cultuur en verbindt cultuur met andere sectoren. De gemeente stelt de cultuurcoach aan en het Rijk financiert mee. De cultuurcoach werkt meestal bij een culturele instelling, in het onderwijs, zorg en welzijn.

Naar aanleiding van de opgetekende ambities in de kadernota cultuur is het van belang om een nieuwe opdracht te formuleren voor de combinatiefunctionaris en te bezien of de fte dient te worden uitgebreid. De huidige functionaris heeft zich vooral toegelegd op cultuureducatie binnen het onderwijs. Deze taak wordt per schooljaar 2021 overgenomen door PIT cultuurwijzer. Dat betekent dat de beschikbare fte op een andere manier kan worden ingevuld en dus de taak en de opdracht voor een deel zal veranderen.

De combinatiefunctionaris is een verbinder: een verbinder in het culturele veld (en zowel tussen amateurs en professionals) maar ook iemand die vanuit de inhoud cultuur verbindt met zorg, welzijn en andere domeinen. De functionaris kent het (omliggende) culturele veld goed en heeft een goed netwerk opgebouwd (ook met professionele culturele instellingen). Is creatief in het bedenken van verbindingen tussen

partijen. De combinatiefunctionaris kan goed schakelen tussen de lange termijnstrategie en tijdelijke projecten die draagvlak creëren. Belangrijk is dat de combinatiefunctionaris zichtbaar is voor het brede culturele veld. En signaleert waar de behoeften zitten, waar de hiaten in het aanbod zijn of waar de matching tussen vraag en aanbod nog niet soepel tot stand komt. Daarnaast heeft de combinatiefunctionaris een rol in het bevorderen van cultuurparticipatie met specifieke aandacht voor inclusie en kansengelijkheid, voor jong en oud.

In de nieuwe opdrachtomschrijving kunnen de volgende opgaven opgenomen:

BIBLIOTHEEKBELEID

- De combinatiefunctionaris inzetten als inspirator bij de inhoudelijke ontwikkeling van het jaarprogramma met de nadruk op cultuur maar ook andere maatschappelijke thema's signalerend;
- De combinatiefunctionaris inzetten als intermediair tussen de bibliotheekorganisaties en aanbieders van culturele activiteiten (professioneel en amateur aanbieders) om zo te komen tot op maat gemaakte en passende culturele activiteiten;
- De combinatiefunctionaris inzetten op de uitvoering van projecten ondersteunend aan de bibliotheekorganisatie.

SOCIAAL DOMEIN

- De combinatiefunctionaris werkt samen met welzijnsorganisaties, jeugdwerkers, dorpscoördinatoren, etc. om mensen die niet met cultuur in aanraking kunnen komen (maar dat wel zouden willen) te signaleren en hierop actie te ondernemen c.q. activiteiten te ontwikkelen;
- De combinatiefunctionaris spoort verenigingen zich open te stellen voor leden 'van buiten';
- De combinatiefunctionaris stimuleert culturele aanbieders de activiteiten kenbaar te maken via beekdaelensociaal.nl;
- En verwijst inwoners voor informatie over het culturele aanbod door naar deze website (PR campagne).

VERENIGINGEN

- De combinatiefunctionaris organiseert desgewenst informatie- en inspiratiebijeenkomsten voor verenigingen in samenwerking met het Huis voor de Kunsten;
- De combinatiefunctionaris inzetten om samenwerkingsverbanden tussen verenigingen onderling en met professionele cultuurmakers tot stand te brengen;
- De combinatiefunctionaris helpt verenigingen (of andere culturele initiatieven) met bijvoorbeeld fondsenwerving en de uitvoering van projecten. Hij of zij treedt vooral op als intermediair en verenigingen worden gestimuleerd tot samenwerking met andere partijen in of buiten de gemeente.

MUZIEKONDERWIJS

- De combinatiefunctionaris werkt nauw samen met PIT cultuurwijzer inzake de afstemming en versterking van binnen- en buitenschoolse programma's met betrekking tot het muziekonderwijs;
- De combinatiefunctionaris werkt samen met muziekverenigingen en de aanbieder(s) van het muziekonderwijs voor verenigingen inzake cultuurparticipatie (en naschoolse activiteiten).

CULTUUR- PARTICIPATIE

- De combinatiefunctionaris wordt ingezet zowel als verbinder tussen aanbod en vraag en als initiator/uitvoerder van activiteiten voor specifieke (kwetsbare) doelgroepen;
- De combinatiefunctionaris inventariseert de behoefte aan de deelname aan cultuur bij specifieke doelgroepen die niet (per definitie) gekoppeld zijn aan het verenigingsleven en vertaalt deze naar eventuele activiteiten;
- De combinatiefunctionaris stimuleert cultuurparticipatie jeugd tot 18 jaar in samenwerking met verenigen en jeugd & jongerenwerk;
- De combinatiefunctionaris brengt kunst en cultuur naar de buurt en de wijk.

CULTUUREDUCATIE

- De combinatiefunctionaris werkt nauw samen met PIT cultuurwijzer inzake de afstemming en versterking van binnen- en buitenschoolse programma's cultuurbreed.

STREEKTAAL

- De combinatiefunctionaris promoot activiteiten (buitenschools) omtrent het dialect.

NIEUW AANBOD

- De combinatiefunctionaris inzetten om (nieuwe) samenwerkingen te bevorderen en te realiseren om zo nieuw cultureel aanbod naar Beekdaelen te halen.

Wat gaan wij doen:

- Een nieuwe opdrachtomschrijving maken inzake de taken van de combinatiefunctionaris. De nieuwe opdracht gaat per 1 januari 2022 in;
- Monitoren en evalueren van de nieuwe opdracht.

“OM HET
CULTURELE VELD
EEN IMPULS TE GEVEN
IS ER EEN TREKKER
EN INTERMEDIAR
NODIG.”



— 8. SUBSIDIES



Beekdaelen kent de subsidieregeling *welzijnssubsidies vrijwilligersorganisaties Beekdaelen* op grond waarvan de jaarlijkse reguliere subsidies aan de verenigingen worden verleend, de *uitvoeringsregel evenementen subsidies Beekdaelen 2020* en de *Regeling Ondersteuning Burgerinitiatieven*. De laatste regeling is ondergebracht bij de Burgerinitiatieftafel die zich vooral richt op zelfredzaamheid, zelfsturing en participatie aan de transformatie van het sociale domein. Sporadisch worden bij de Burgerinitiatieftafel culturele projecten ingediend. In enkele gevallen wordt een cultuurproject ook gefinancierd vanuit recreatie en toerisme omdat deze binnen de doelstellingen van de destiniemaking valt. Er is geen regeling van kracht specifiek gericht op culturele activiteiten (waaronder ook beeldende kunst valt). Dit heeft mede te maken met het beperkte flexibele budget dat voor cultuur beschikbaar is.

De ambities die in de kadernota zijn geformuleerd, doen een beroep op de organisatiekracht van creatieve culturele ondernemers. De gemeente wil initiatieven uit het culturele veld stimuleren om zo te komen tot verbinding, versterking en vernieuwing. Met als voorwaarde dat de activiteit in de gemeente Beekdaelen plaatsvindt. Om dit daadwerkelijk te kunnen stimuleren is er extra geld nodig - een separaat subsidiebudget cultuur - en is het vervolgens tevens van belang dat aanvragen op een goede manier behandeld en beoordeeld kunnen worden.

Wat gaan wij doen:

- Onderzoeken op welke manier er integraal beleid gevoerd kan worden, met andere woorden; wat zijn de subsidiemogelijkheden voor culturele projecten vanuit andere beleidsterreinen en (subsidie)budgetten.



“DE JEUGD
IS DE SLEUTEL
TOT VERNIEUWING
VAN HET
CULTURELE
LANDSCHAP.”

— 9. FINANCIËN



BUDGETTEN CULTUUR 2021			
GROOTBOEKNUMMER	OMSCHRIJVING	BEDRAG STRUCTUREEL	BEDRAG INCIDENTEEL
7190504001	Ontwikkeling cultuurroute Beekdaelen		€ 10.000
650540103	Cultuurbeleid overige kosten	€ 8.000	
650540102	Culturele vorming scholen	€ 5.000	
650530100	Muziekscholen	€ 39.592	
650530200	Vereenigingssubs. Cultuur	€ 235.003	
650510101	Combinatiefunctionaris 0,5 fte	€ 35.000	
650540101	Regioarcheoloog	€ 15.000	

NB: De opgenomen bedragen gelden ten tijde van het ter perse gaan van deze nota. Wijzigingen zijn derhalve voorbehouden. De bedragen geven echter een goed beeld van de financiële verhoudingen.

De financiële middelen met betrekking tot cultuur zijn beperkt. Het gros van de middelen gaat naar culturele verenigingen en naar het muziekonderwijs.

De middelen voor culturele vorming op scholen wordt ingezet voor de uitvoering van de Lokaal educatieve agenda.

De middelen die beschikbaar zijn in het budget 'cultuur overige kosten' worden voor het merendeel uitgegeven aan behoud en beheer van kunst in de openbare ruimte en tentoonstellingen in het gemeentehuis.

Eenmalig is er een bedrag beschikbaar om een cultuurroute te ontwikkelen als onderdeel van de Beekdaelenroute (wand- en fietsroute).

De regioarcheoloog is werkzaam bij de Vondst in Heerlen (archeologisch depot/instelling) en wordt door de inleg van verschillende deelnemende gemeenten gefinancierd.

De combinatiefunctionaris cultuur (0.5 fte) wordt betaald vanuit het budget Beweegdaelen (Sport).

Budget voor monumenten valt onder cultureel erfgoed dat is onder gebracht bij de afdeling Ruimte. Hier valt overigens ook de subsidie voor onderhoud van wegkruizen en kapellen onder. Culturele projecten worden in enkele gevallen ook gesubsidieerd vanuit de afdeling recreatie en toerisme of vanuit het evenementenbudget. Er is geen budget beschikbaar voor incidentele (vernieuwende) projecten of stimulering van cultuurparticipatie.

Om de ambities zoals verwoord in de kadernota cultuur en uitgewerkt in het uitvoeringsprogramma te kunnen realiseren, is budget nodig. Dit budget wordt ingezet om verenigingen te stimuleren (artistiek) te vernieuwen en te verduurzamen. Ook cultuurparticipatie, zeker voor kwetsbare doelgroepen en gericht op inclusie, is een aandachtspunt. Met (structurele) middelen voor cultuurparticipatie kan deze worden vergroot. Toegankelijkheid, cultuurparticipatie, vernieuwing en verduurzaming hebben dan ook prioriteit.

De opdrachtomschrijving van de combinatiefunctionaris cultuur wordt aangepast en uitgebreid naar een functie voor de gehele gemeente. Om de functie naar behoren te kunnen uitvoeren, wordt deze idealiter in uren uitgebreid. Hieraan zijn financiële consequenties verbonden.

Wat gaan wij doen:

- De resterende door het Rijk uitgekeerde coronagelden inzetten voor het toegankelijk maken van cultuur voor kwetsbare groepen en vernieuwing in het aanbod;
- De middelen gereserveerd voor de verenigingen voor een klein deel inzetten voor verduurzaming en vernieuwing van de verenigingen door middel van herijking van het subsidiebeleid;
- De combinatiefunctionaris beter en voor meer uren inzetten;
- Een raadsstuk voorbereiden waarin om extra budget voor cultuur wordt gevraagd.

“KUNST
EN CULTUUR
DRAGEN BIJ AAN
EEN AANTREKKELIJK
VESTIGINGSKLIMAAT,
WOONKLIMAAT EN
LEEFBAARHEID.”



— 10. TOT SLOT



Het uitvoeringsprogramma is tot stand gekomen in afstemming met verschillende beleidsvelden om tot een zo integraal mogelijke aanpak te komen. Hierbij moet wel gesteld worden dat kunst en cultuur niet alleen een ‘onderdeel’ is van andere programma’s, maar in eerste instantie functioneert als een autonoom beleidsterrein. Het bijzondere van kunst en cultuur is dat het zich makkelijk ‘voegt’ naar andere domeinen en vanuit de intrinsieke waarde en artistieke kracht een grote bijdrage kan leveren. Meer dan andere sectoren stimuleert kunst en cultuur creativiteit, brengt plezier en geluk, draagt bij aan een ‘open mind’, verbindt, en genereert nog veel meer (moeilijk meetbare) meerwaarde.

Cultuur is een bijzonder waardevol onderdeel van onze samenleving. Mede daarom hebben wij een begeleidingscommissie samengesteld, waarin inwoners van Beekdaelen zitting hebben, die ons heeft geadviseerd bij het formuleren van het uitvoeringsprogramma. De commissie bestaat uit leden die allen actief zijn in de culturele sector, als vrijwilliger, amateur beoefenaar (en/) of professional. De inbreng van de commissie is verwerkt in dit document. Wij gaan er dan ook vanuit dat met deze input draagvlak en commitment in het culturele veld is gewaarborgd.

Het uitvoeringsprogramma cultuur is een ambitieus document dat een periode van 4 jaar beslaat. Een aantal concrete zaken kan op relatief korte termijn worden uitgewerkt en/of uitgevoerd met een direct zichtbaar resultaat. Er zijn echter ook aandachtspunten die een langere ontwikkelingstermijn nodig hebben, vandaar de doorkijk naar 2024. Binnen de beschikbare middelen en menskracht zullen wij prioriteiten aanbrenge om de ambities zo goed mogelijk waar te maken. Cultuur en cultuurbeleid is dynamisch en daarom willen wij de mogelijkheid hebben om het programma, waar nodig en gewenst, tussentijds bij te stellen. Hierbij zal de nieuw in te stellen Denktank cultuur worden betrokken. Deze krijgt de opdracht de voortgang en resultaten van het uitvoeringsprogramma regelmatig te evalueren. Een ding blijft echter onveranderd: wij erkennen het belang van cultuur en wensen dat iedereen in onze gemeente de mogelijkheid heeft om, al dan niet actief, te participeren.

WAT GAAN WE DOEN

Wat gaan we doen	2021	2022	2023 — 2024
------------------	------	------	-------------

RECREATIE EN TOERISME			
In samenwerking met verschillende partners waaronder professionele cultuurmakers en instellingen in de regio en de afdeling Recreatie en Toerisme een meerjaren traject uitwerken;			x
Invoering geven aan een cultuurroute als onderdeel van de Beekdaelenroute;	x		
In samenwerking met de Parkstad gemeenten projecten ondersteunen die verhalen uit en over de regio vertellen;	x	x	x

BIBLIOTHEEKBELEID			
De bibliotheekorganisaties stimuleren een jaarplan te ontwikkelen waarin cultuur een belangrijke plek inneemt aanhakend bij de focuspunten laaggeletterdheid en taalachterstand;		x	
De bibliotheekorganisaties, het primair onderwijs en Pit Cultuurwijzer stimuleren om intensiever samen te werken om te komen tot een programma dat aansluit bij de cultuureducatie op school.		x	

Wat gaan we doen	2021	2022	2023 — 2024
------------------	------	------	-------------

SOCIAAL DOMEIN			
Via de verenigingen, bibliotheken en de werkgroep Eenzaamheid Beekdaelen de bevolking stimuleren projecten te ontwikkelen en te realiseren waarbij cultuur wordt ingezet bij de aanpak van eenzaamheid en inclusie;		x	x
Een beroep doen op welzijnsorganisaties, jeugdwerkers, dorpscoördinatoren, etc. om mensen die niet met cultuur in aanraking kunnen komen (maar dat wel zouden willen) te signaleren en hierop actie te ondernemen;	x	x	x
Het aanvullen van de sociale kaart op de website beekdaelensociaal.nl: waar kunnen bewoners terecht voor culturele activiteiten in de gemeente en de regio (PR-campagne);	x		
In samenwerking met het Middengebied concretiseren hoe cultuur kan worden ingezet tegen eenzaamheid, indien mogelijk uitmondend in projecten.		x	x

EVENEMENTENBELEID			
Bekendheid geven aan het evenementenbeleid: culturele initiatiefnemers kunnen een beroep doen op dit budget;	x	x	
Evenementen en (professionele) makers en/of instellingen met elkaar in contact brengen voor eventuele presentaties of voorstellingen tijdens evenementen.		x	x

MONUMENTENBELEID			
In samenwerking met de afdeling Ruimte onderzoeken of leegstaande monumenten in aanmerking kunnen komen voor een culturele bestemming;		x	
In overleg met de afdeling Ruimte beleid en financiële voorwaarden formuleren (eigendom inventariseren) inzake behoud wegruizen en kapellen;	x		
Binnen de kerkvisie aandacht vragen voor het beleid van het bisdom inzake de herbestemming van kerken als multi-functionele culturele accommodaties in onze gemeente.		x	

Wat gaan we doen	2021	2022	2023 — 2024
------------------	------	------	-------------

GEMEENTELIJKE SAMENWERKING IN DE REGIO UITBREIDEN

Deelnemen aan het Parkstad cultuuroverleg;	x	x	x
Deelnemen aan het Middengebied cultuuroverleg;	x	x	x

VERENIGINGEN

De behoeftes en wensen van de verenigingen - en de bevolking - met betrekking tot verduurzaming inventariseren en van daaruit een concreet plan van aanpak formuleren.	x	x	
--	---	---	--

CULTUURAKKOORD

In samenspraak met potentiële partners bezien of een cultuurakkoord zinvol is na evaluatie van het uitvoeringsprogramma.			x
--	--	--	---

MUZIEKONDERWIJS

Onderzoeken op welke wijze het muziekonderwijs voor leden van een muziekvereniging kan worden gesubsidieerd;	x		
Onderzoeken op welke wijze individueel muziekonderwijs voor jeugd tot 18 jaar woonachtig in Beekdaelen wordt voortgezet;	x		
Meer aandacht voor het muziekonderwijs in het primaire onderwijs.		x	x

CULTUURPARTICIPATIE

Goede regelingen ontwikkelen die een brede toegankelijkheid van cultuur garanderen;	x		
Cultuurparticipatie jeugd stimuleren in samenwerking verenigingen en jeugd & jongerenwerk;	x	x	x
Meer bekendheid geven aan de mogelijkheden van het Jeugd cultuurfonds in samenwerking met het Huis voor de kunsten, met de ISD Kompas en het primair onderwijs;		x	

Wat gaan we doen	2021	2022	2023 — 2024
------------------	------	------	-------------

CULTUUREDMUCATIE

In overleg met de scholen cultuureducatie een (meer prominente) plek geven in de Lokaal Educatieve Agenda;	x		
In overleg met Pit Cultuurwijzer scholen stimuleren tot deelname aan CMK3;	x	x	
In samenwerking met Pit Cultuurwijzer en de combinatie-functionaris een betere afstemming mogelijk maken tussen binnen- en buitenschoolse activiteiten;	x	x	

DENKTANK CULTUUR

Werven van leden en het instellen van een Denktank cultuur zoals bedoeld in de Gemeentewet art. 84;	x	x	
---	---	---	--

BEELDDE KUNST, VORMGEVING EN ARCHITECTUUR

<i>a. Kunst in de openbare ruimte</i>			
Onderzoeken of een Fonds voor kunst in de openbare ruimte kan worden ingesteld;	x	x	
Inhoudelijke afspraken maken met de afdeling Ruimte aangaande aankoop van murals.	x		
<i>b. Kunst in de openbare ruimte: behoud en beheer</i>			
Inventarisatie maken van kunst in de openbare ruimte (binnen en buiten);		x	
Een nul-meting van de staat van onderhoud en opstellen van een restauratie- en onderhoudsplan;		x	
Collectieplan.		x	
<i>c. Tentoonstellingen in het gemeentehuis</i>			
Beleid op in-huis tentoonstellingen formuleren, inclusief beschikbaar budget;		x	
Onderzoeken of het mogelijk is om beeldende kunst ook op andere plekken te presenteren dan in het gemeentehuis (leegstaand vastgoed, bibliotheek);		x	

Wat gaan we doen	2021	2022	2023 — 2024
------------------	------	------	-------------

CULTUURHISTORIE			
Cultuurhistorie een belangrijk onderdeel maken van de nog te ontwikkelen Beekdaelen cultuurroute;	x		
Cultuurhistorische verhalen en het historische landschap als thema benoemen in gemeentelijke/regionale samenwerkingsverbanden.		x	x

IMMATERIEEL ERFGOED EN STREEKTAAL			
Aansluiting zoeken op het provinciale beleid in overleg met de streektaalfunctionaris, Veldeke kring Heerlen / Sittard-Geleen en de cultuurhistorische verenigingen;		x	
Met verschillende Movare en Kindante scholen - vanuit de gemeentelijke sectie onderwijs - onderzoeken of een project 'meertaligheid' tot de mogelijkheden behoort;	x		

NIEUW CULTUREEL ANBOD IN GEMEENTE BEEKDAELEN			
In overleg met professionele cultuurpartners nieuw aanbod naar Beekdaelen halen c.q. nieuw aanbod stimuleren;		x	x
Via het online burgerpanel Tipbeekdaelen een onderzoeksvraag uitzetten met betrekking tot de ervaringen en behoeften van de inwoners;		x	

VOORBEELDPROJECTEN			
Bij voldoende financiële middelen een tenderregeling uitwerken.	x		

COMBINATIEFUNCTIONARIS			
Een nieuwe opdrachtschrijving maken inzake de taken (doelen en resoluten) van de combinatiefunctionaris;	x		
Monitoren en evalueren van de nieuwe opdracht.		x	x

Wat gaan we doen	2021	2022	2023 — 2024
------------------	------	------	-------------

SUBSIDIES			
Een specifiek budget voor cultuur vrij maken;	x		
Onderzoeken op welke manier er integraal beleid gevoerd kan worden; wat zijn de subsidiemogelijkheden voor cultuur vanuit andere beleidsterreinen en (subsidie-)budgetten;	x	x	

FINANCIEN			
Een raadsstuk voorbereiden waarin een beperkt extra budget voor cultuur wordt gevraagd.	x		

“CULTUUR
IS DE ZUURSTOF
VAN DE SAMENLEVING,
ZONDER KUNST
EN ERFGOED
VERSTIKT ZIJ.”
RAAD VOOR CULTUUR



COLOFON

Gemeente Beekdaelen juni 2021

Wethouder cultuur:

John Essers

Tekst en inhoud:

Noëlle Kemmerling, Kemme+co Art Consultancy

Begeleidingscommissie cultuur: Mijke Harst, Ans Lemmens, Richard Maessen, Martijn Meessen, Hein Meijers, Sven Portz, Frits Schoonbrood.

Fotografie:

Beekdaelen (pagina 1, 11, 12, 23, 24 & 25, 26, 40 & 41, 48 & 49, 55, 64, 72)

Harry Heuts Fotografie (pagina 2)

Unsplash / Benoit Grosjean (pagina 6)

Luc Lodder, Cultura Nova (pagina 8, 56, 58 & 59)

Pixabay.com (pagina 19 & 63)

Schunck / Anne Jannes (pagina 33)

Marijke de Goey (pagina 34)

Unsplash / Jason Rosewell (pagina 50)

Ria Gerards (pagina 60)

Vormgeving:

Studio Eikenhorst

Gemeente Beekdaelen heeft er naar gestreefd om de rechten met betrekking tot de illustraties volgens wettelijke bepalingen te regelen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich tot de gemeente Beekdaelen wenden.

Disclaimer: de foto's in deze kadernota dienen ter illustratie.

De foto's zijn gemaakt voordat de maatregelen met betrekking tot COVID-19 van kracht waren.



BEEKDAELEN